

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 3/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžso 19/2016 z 25. januára 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 S 12/2014 z 23. októbra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED]
o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. mája 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“), a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“; spolu aj „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 52 ods. 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžo 19/2016 z 25. januára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 S 12/2014 z 23. októbra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Košice (ďalej len „pobočka Sociálnej poisťovne“) vydala 6. septembra 2013 rozhodnutie č. 90762-1/2013, ktorým rozhodla, že sťažovateľke nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi u zamestnávateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] od 1. júla 2012 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne podal sťažovateľ odvolanie, ktoré Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej len „ústredie Sociálnej poisťovne“) rozhodnutím č. 49420-2/2013-BA zo 16. decembra 2013 zamietla a rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne potvrdila ako vecne správne. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bola žaloba sťažovateľa o preskúmanie rozhodnutia ústredia Sociálnej poisťovne zamietnutá v celom rozsahu. Sťažovateľka žalobu o preskúmanie rozhodnutia samostatne nepodala, ale bola uznesením krajského súdu sp. zn. 6 S 12/2014 z 9. apríla 2015 pribratá do konania z dôvodu

jej účasti v správnom konaní a eventuality, že by sa prípadné zrušenie preskúmaného rozhodnutia mohlo dotknúť jej práv. Odvolanie z 2. decembra 2015 proti rozsudku krajského súdu podal len sťažovateľ. Napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu bol napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdený ako vecne správny.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keď poukazujú na priložené rozhodnutia najvyššieho súdu v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých bol zaujatý iný právny názor. Uvádzajú:

„Sťažovateľ v žalobe namietal porušenie subjektívnych práv jeho a jeho zamestnanca v správnom konaní, predovšetkým z dôvodov nedostatočného zistenia skutkového stavu zo strany orgánu verejnej správy, porušenia zásady dvojinstančnosti administratívneho konania, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, nevydania rozhodnutia zo strany orgánu verejnej správy v zákonnej lehote, porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, prejudikovania rozhodnutia orgánom verejnej správy, a to s podrobným odôvodnením a s odkazom na konkrétne skutočnosti...“

V odôvodnení svojho rozsudku Krajský súd v Prešove poukázal najmä na to, že podľa jeho právneho názoru sťažovateľ I namietal v žalobe porušenie iných ako svojich subjektívnych práv, v dôsledku čoho je jeho žaloba nedôvodná. Okrem toho sa Krajský súd v Prešove vyjadril k jednotlivým námietkam a tvrdeniam sťažovateľov a k týmto zaujal príslušné právne názory, s ktorými sa sťažovatelia nestotožňujú...“

Sťažovatelia prioritne poukazujú na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžo 90/2015 zo dňa 14. 12. 2016 v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci, v zmysle ktorého pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú sťažovatelia.“

Sťažovatelia ďalej namietajú aj nedostatočne zistený skutkový stav veci a neoprávnené presúvanie dôkazného bremena na účastníkov administratívneho konania s touto argumentáciou:

«Z rozsudku Krajského súdu v Prešove a z rozsudku Najvyššieho súdu SR je pritom zrejmé, že došlo k akceptovaniu a k „odobreniu“ zjavne nedostatočne zisteného skutočného

stavu veci zo strany orgánov verejnej správy (pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálna poisťovňa, ústredie).

Z napadnutých rozhodnutí Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu SR vyplývajú výhrady k tomu, že samotní sťažovatelia boli vo vzťahu k zisťovaniu skutočného stavu veci v administratívnom konaní „málo činní“ a tak v administratívnom konaní, ako aj v konaní pred súdom nepredložili dôkazy, potrebné na preukázanie ich argumentácie. Všeobecné súdy teda v rozpore s právnou úpravou preniesli na sťažovateľov ako účastníkov administratívneho konania dôkaznú povinnosť na preukazovanie okolností, ktoré sú pre správny orgán dôležité pre meritórne a náležité rozhodnutie vo veci samej. Navyše aj na skutočnosti, ktoré neboli predmetom dokazovania pred prvostupňovým správnym orgánom...

Podľa sťažovateľov je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby boli nad rámec „súčinnosti“ povinní v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy, a už vôbec nie v konaní pred súdom v správnom súdnictve, kde sa rozhoduje zásadne na podklade skutočného stavu veci zisteného v administratívnom konaní...

V tejto súvislosti je nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na samotnú obsahovú náplň zamestnania sťažovateľa II. Sťažovateľ II totiž vykonáva roznos letákov, ktoré si sťažovateľ I preberá v externej obchodnej spoločnosti. Do tejto obchodnej spoločnosti letáky distribuuje sťažovateľ I po ich vyzdvihnutí u svojich obchodných partnerov. Sťažovateľ I zároveň obstaráva obchodné zákazky v Poľskej republike...

Sťažovateľ I tieto skutočnosti orgánu verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správy v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania, nevyžiadal si od sťažovateľa I ďalšie potrebné doklady, nepristúpil k výsluchu sťažovateľa II ani k inému spôsobu preverenia výkonu činnosti sťažovateľa II na území Slovenskej republiky.»

Na podporu svojich tvrdení sťažovatelia poukazujú na viaceré rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu v obdobných právnych veciach a na rozdielnosť postupu krajského súdu v ich veci.

Sťažovatelia ďalej namietajú retroaktivitu rozhodnutia ústredia Sociálnej poisťovne a prejednanie rozhodnutia zo strany správneho orgánu, pretože:

«Sociálna poisťovňa, ústredie už v roku 2013 prijala záver o tom, že sťažovateľ I je tzv. schránkovou firmou a pristúpila k vydaniu svojho rozhodnutia až v roku 2014, čím výrazne prehĺbila dôsledky porušenia základných práv sťažovateľov...»

Sťažovatelia majú ďalej za to, že rozhodnutím Krajského súdu v Prešove a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR došlo taktiež k „akceptovaniu“ nezákonného retroaktívneho rozhodovania zo strany orgánu verejnej správy.

Sociálna poisťovňa, ústredie je orgánom verejnej správy, ktorý môže konať iba v medziach zákona. Z tohto dôvodu je neprípustné, aby Sociálna poisťovňa, ústredie, resp. pobočka Sociálnej poisťovne vydala individuálny právny akt, ktorým rozhodne o právach účastníka administratívneho konania spätne k inému dátumu než je dátum jeho vydania.»

Súčasťou sťažnosti je aj námietka nedodržania zákonnej lehoty na vydanie rozhodnutia a nezákonnosti kontroly vykonanej správnym orgánom:

„Vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na rozhodnutie v administratívnom konaní poukazujú sťažovatelia na to, že rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne bolo vydané v rozpore s ustanovením § 210 ods. 1, ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., nakoľko nebolo vydané v zákonnej lehote, ktorá objektívne začala plynúť podaním prihlášky, resp. registračného listu zo strany sťažovateľov.

... avšak zo strany Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu SR táto argumentácia sťažovateľov nebola vyhodnotená ako dôvodná, resp. ako postačujúca pre zrušenie príslušných rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Sociálna poisťovňa je... oprávnená podľa ustanovenia § 242 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. vykonávať kontrolnú činnosť iba na preverenie plnenia povinností ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. a nie na preverenie výkonu podnikateľskej či zamestnaneckej činnosti účastníkov správneho konania. Kontrolu na preverenie reálneho výkonu činnosti môže uskutočniť iba príslušný Inšpektorát práce, ktorý u sťažovateľa nezistil žiadne nedostatky.

Na preukázanie tejto argumentácie, ktorú ani Krajský súd v Prešove ani Najvyšší súd SR nevezhľadli ako opodstatnenú, sťažovatelia bezprostredne poukazujú na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 zo dňa 29. 01. 2014...“

K namietanému porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú:

„Sťažovateľ I totiž zamestnáva viacero zamestnancov - občanov Poľskej republiky, vo vzťahu ku ktorým pri existencii rovnakých podmienok príslušná pobočka Sociálnej poisťovne nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve, a to len z dôvodu vydania formulára PD A1 (doklad preukazujúci skutočnosť, že zamestnanec podlieha slovenskej legislatíve) týmto ostatným zamestnancom. Týmto bol vo vzťahu k porovnateľným zamestnancom sťažovateľa I uplatnený odlišný postup ako vo vzťahu k sťažovateľovi II ako občanovi Poľskej republiky, hoci aj u nich nebol podľa Sociálnej poisťovne, ústredie preukázaný reálny výkon práce.

Porušenie princípu rovnakého zaobchádzania sťažovatelia vidia aj v tom, že na území Slovenskej republiky pôsobí množstvo zamestnávateľov, ktorých výkon činnosti nedovoľuje zastihnúť ich zamestnancov v sídle zamestnávateľa, pričom je možné predpokladať, že Sociálna poisťovňa doposiaľ u žiadneho iného zamestnávateľa, s výnimkou poľských zamestnávateľov, nevykonala v súčinnosti s príslušným Inšpektorátom práce kontrolu reálneho výkonu činnosti.

Sťažovatelia sa... zákonom ustanoveným postupom domáhali svojich práv na príslušnom súde (v správnom súdnictve), riadne preukázali jednotlivé skutočnosti, na podklade ktorých bolo na mieste prijatie záveru o porušení zákona zo strany orgánov verejnej správy, no Krajský súd v Prešove ani Najvyšší súd SR ich tvrdenia nevyhodnotili ako dôvodné a rozhodnutia orgánov verejnej správy ponechali v platnosti.“

Na základe tejto sťažostnej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie ich základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, porušenie čl. 52 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň

sťažovateľom prizná finančné zadost'učinenie každému v sume po 10 000 € a úhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

II.1 K sťažnosti sťažovateľky

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

V nadväznosti na dikciu § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd pripomína, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nevyčerpala všetky jej dostupné opravné prostriedky v záujme ochrany svojich subjektívnych práv v konaniach pred správnyimi orgánmi a ani všeobecnými súdmi, keďže nepodala odvolanie proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne, ani žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu vo svojom mene, ktorou by vôbec tvrdila porušenie svojich subjektívnych práv. Sťažovateľka vystupovala v konaní pred správnym súdom len ako pribratá osoba, na práva ktorej by prípadné zrušenie preskúmaného rozhodnutia mohlo mať vplyv, a zároveň nepodala ani odvolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu napriek tomu, že na to bola oprávnená.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažnosť v časti týkajúcej sa sťažovateľky nie je prípustná, a preto ju z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K sťažnosti sťažovateľa

II.2.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 52 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj sa domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohol sťažovateľ podať odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť jeho sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Vo všeobecnosti sťažovateľ argumentuje, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu mu nebola poskytnutá právna ochrana, pretože najvyšší súd nezohľadnil ním vytýkané pochybenia správnych orgánov (nedostatočne zistený skutkový stav, neoprávnený presun dôkazného bremena na účastníkov, porušenie povinnosti rovnakého zaobchádzania, postup správnych orgánov v rozpore s právnymi predpismi), ktoré podľa názoru sťažovateľa vyvolali potrebu zrušenia rozhodnutí správnych orgánov preskúmaných v správnom súdnictve.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažností vychádzal tiež zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého obsah základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy tvorí predovšetkým ústavou garantovaná možnosť každého na reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07,

III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. *Georgiadis v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Vo všeobecnosti ústavný súd poukazuje ďalej na špecifiká, ktorými sa riadi súdny prieskum uskutočňovaný podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (platného a účinného v čase rozhodovania najvyššieho súdu), v zmysle ktorých je úlohou (správneho) všeobecného súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posúdiť, či si pre vydanie rozhodnutia príslušný správny orgán zadovážil dostatok skutkových podkladov, zistil vo veci skutočný stav a či konal v súčinnosti s účastníkom konania, a ďalej to, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či napadnutý rozsudok najvyššieho súdu bol vydaný s prihliadnutím na uvedené osobitosti správneho súdnictva a či sú jeho závery zároveň ústavne udržateľné s prihliadnutím na už citovanú judikatúru

ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

V relevantnej časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa uvádza:

„V odôvodnení rozsudku krajský súd v súvislosti so žalobou poukázal na ustanovenia § 249 ods. 1, ods. 2, § 250 ods. 2 a § 250j O. s. p., ktoré definujú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola ukrátená na subjektívnych právach, čo znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je žalobcom, musí byť súčasne aktívne legitimovaný hmotnoprávne, to znamená, musí ísť o skutočné ukrátenie a teda musí ísť o aktívne legitimovanú hmotnoprávnu osobu. Nedostatok hmotnej legitimácie znamená, že takáto osoba nebola ukrátená na právach, a súd žalobu zamietne...

Žalobca tvrdí, že správne orgány v preskúvaných veciach nedodržali zákonný postup, rozhodnutia sú nezákonné, arbitrárne, avšak v žalobe okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí netvrdí žiadne porušenie svojich subjektívnych práv. Je síce pravdou, že pri vydávaní rozhodnutí neboli dodržané procesné lehoty, avšak podľa názoru krajského súdu toto procesné pochybenie nemá vplyv na zákonnosť napadnutých rozhodnutí, pretože podľa § 250i ods. 3 O. s. p. - pri preskúvaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Zrušením žalobami napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Okrem toho v prípade nečinnosti správnych orgánov bol na mieste postup podľa § 250t O. s. p., ktorý žalobca nerealizoval.

Namietaná nezákonnosť postupu a rozhodnutí žalovanej, bez uvedenia konkrétnych porušení subjektívnych práv žalobcu, je podľa názoru krajského súdu pre rozhodnutie vo veci irelevantná. Je nesporné, že žalobca ako zamestnávateľ platil povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na tú skutočnosť, že zákon o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z. v ustanovení § 145 ods. 1 upravuje, že Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnenému nástupcovi do 30 dní od a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej alebo

právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu... Vzhľadom na vyššie citované zákonné ustanovenia rozhodnutiami Sociálnej poisťovne tak nemohlo byť podľa názoru krajského súdu zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu...

Podľa názoru krajského súdu z ustanovenia § 196 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. jednoznačne vyplýva široká definícia dôkazu, a teda zákon nevyklučuje, aby Sociálna poisťovňa v rámci dokazovania nevykonala šetrenie za účelom zistenia skutočného stavu veci a na základe takto zisteného stavu veci vo veci rozhodla. Okrem toho krajský súd poukazuje aj na oprávnenie (povinnosť) Sociálnej poisťovne vykonávať potrebné šetrenia v zmysle základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia...

Za nedôvodnú považuje krajský súd aj námietku žalobcu, že bola porušená zásada dvojinštančnosti konania, pretože z obsahu predložených administratívnych spisov je nepochybné, že žalovaná vo veciach nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred vydaním prvostupňových rozhodnutí, pričom je notoricky známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Rozhodnutia žalovanej sú len podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnené...

Vo vzťahu k ostatným námietkam žalobcu o prejudikovaní rozhodnutí v Oznámení žalovanej príslušnému orgánu Poľskej republiky a retroaktívite krajský súd uviedol, že žalobca v žalobách nenamietal v súvislosti s uvedenými námietkami porušenie konkrétneho právneho predpisu, ktorý by správnym orgánom takýto postup zakazoval, ani neuviedol, aké jeho subjektívne práva boli porušené.

Keďže subjektívne práva žalobcu porušené neboli, pretože v žalobe je namietané porušenie subjektívnych práv zamestnanca žalobcu, ktorý žalobu nepodal... a keďže postup žalovanej vo vzťahu k námietkam žalobcu bol v súlade so zákonom, krajský súd žalobu podľa § 250j ods. 1 O. s. p. ako nedôvodnú zamietol.

Krajský súd dodal, že v danom prípade sa nejedná ani o nerozlučné spoločenstvo žalobcu a ďalšieho účastníka konania (zamestnanca), pretože z hmotnoprávnych ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplývajú pre žalobcu a zamestnanca žalobcu (ďalšieho účastníka konania) rovnaké práva a povinnosti...

Po preskúmaní podaného odvolania najvyšší súd konštatuje, že s opakovanými právnymi námietkami odvolateľa sa súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na odvolacom súde,

a preto námietky uvedené v odvolaní vyhodnotil najvyšší súd ako bezpredmetné, ktoré neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozhodnutia.“

S poukazom na citované ústavný súd zastáva názor, že záver najvyššieho súdu o tom, že sťažovateľ nemohol byť rozhodnutiami správnych orgánov ukrátený na subjektívnych právach, a preto nebol hmotnoprávne aktívne legitimovaný na podanie správnej žaloby, ktorá bola z tohto dôvodu zamietnutá, je ústavne akceptovateľný a nevykazuje znaky procesného excesu. Ústavný súd teda nemá dôvod do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zasahovať, pretože medzi ním a obsahom základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a obsahom práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by v súvislosti s námietkami sťažovateľa po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že najvyšší súd sa vecou sťažovateľa riadne zaoberal, že príslušné právne normy interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, rozviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil a svoje rozhodnutie tiež zrozumiteľne a preskúmateľným spôsobom odôvodnil a na všetky pre posúdenie veci kľúčové argumenty sťažovateľa poskytol náležitú odpoveď. Ústavný súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým rozhodnutím nemohol porušiť základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a ani jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto jeho sťažnosť pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za vhodné uviesť, že nie je pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby oprávnený brať na zreteľ postup súdov, resp. správnych orgánov v podobných veciach iných fyzických osôb, keďže sa obmedzuje len na preskúmanie ústavnej akceptovateľnosti právnych účinkov rozhodnutia na právnu situáciu fyzickej osoby oprávnenej na podanie sťažnosti, teda tej, o ktorej základné práva v konaní pred ústavným súdom ide. Zároveň ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene

a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zveruje plénu najvyššieho súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), ktorému okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01).

II.2.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

V zmysle čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

V súlade s čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V súlade s čl. 40 ústavy každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

Z obsahu sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy ani práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv sťažovateľov zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2.4 K namietanému porušeniu čl. 52 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

V súlade s čl. 52 ods. 2 ústavy cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.

Ústavný súd v súvislosti s touto časťou sťažnosti zdôrazňuje, že čl. 52 ods. 2 ústavy má charakter ústavného princípu, resp. všeobecného interpretačného pravidla, ktorý sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 52 ods. 2 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení žiadneho zo sťažovateľom označených základných práv garantovaných ústavou, resp. dohovorom, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 52 ods. 2 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľa v aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2018